

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГОРЛІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ
ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

СИЛАБУС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (Історія)
Освітня програма	Середня освіта (Історія, англійська мова і література)
Форма навчання	денна
Курс	I
Семестр	II

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол засідання
кафедри української філології

28.08.2019 № 1

Бахмут 2019

ЗМІСТ

1.	Відомості про розробників і науково-педагогічних працівників, які викладають навчальну дисципліну	C. 3
2.	Цілі, завдання, передумови вивчення навчальної дисципліни	C. 3
3.	Предметні компетентності та результати навчання	C. 4
4.	Місце навчальної дисципліни в структурі освітньої програми	C. 7
5.	Опис навчальної дисципліни	C. 7
6.	Обсяг, методика і технології викладання дисципліни	C. 8
6.1.	Анотація програми навчальної дисципліни	C. 8
6.2.	Основні модулі навчальної дисципліни	C. 13
6.3.	Індивідуальне навчально-дослідне завдання	C. 13
6.4.	Форми та методи навчання	C. 13
7.	Політика навчальної дисципліни	C. 14
8.	Контрольні заходи результатів навчання	C. 15
8.1.	Поточний контроль	C. 15
8.2.	Підсумковий контроль	C. 16
9.	Критерії й засоби оцінювання рівня знань і умінь студентів із дисципліни	C. 16
10.	Рекомендована література	C. 17

1. Відомості про розробників і науково-педагогічних працівників, які викладають навчальну дисципліну:

Назва курсу	Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі
Викладач (-і)	Скляр Ірина Олександрівна, кандидат філологічних наук, доцент
Контактний телефон	+38(050) 199-51-27
E-mail	i.skliar@forlan.org.ua
Локація курсу в корпоративному середовищі	Ресурсний центр (аудиторія № 315, навчальний корпус № 2)
Формат курсу	Очний (offline)
Консультації	Очні консультації: в день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на адреси електронної пошти, зазначені в силабусі.

2. Цілі, завдання, передумови вивчення навчальної дисципліни

«Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі» є психолого-педагогічною й літературознавчою дисципліною, що визначає низку завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: опанування здобувачами вищої освіти системи знань про закономірності процесу викладання літературознавчих курсів у закладах вищої освіти, професійну підготовку висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до європейських стандартів; основ управління педагогічним процесом у вищій школі; форм, методів і засобів формування особистості майбутнього фахівця, прийомів викладання літературознавчих дисциплін; специфіки професійно-педагогічної діяльності викладача літературознавчих дисциплін.

Мета дисципліни: ознайомити здобувачів із змістом літературознавчої підготовки філологів, зокрема з методикою навчання теоретичних та історичних курсів; вироблення вміння створювати ефективні навчальні ситуації в освітньому та виховному процесі; формування зрілості методичних суджень в аспекті специфіки викладання літературознавчих дисциплін у ЗВО (зкладах вищої освіти); відпрацювання навичок розвитку читацької та науково-дослідницької діяльності, формування естетичного смаку, свідомої потреби наукового дослідження тексту творів.

Завдання:

- Ø розкрити специфіку предмета в системі інших дисциплін;
- Ø сформулювати уявлення про цикл літературознавчих дисциплін;

- Ø проаналізувати закономірності функціонування системи навчання літературознавчих курсів та її складових;
- Ø розглянути особливості структури історико- й теоретико-літературних курсів у їх взаємозв'язку один з іншим, а також з іншими філологічними дисциплінами;
- Ø визначити місце зазначених курсів у системі педагогічної освіти; сформулювати ґрунтовні теоретичні знання у галузі методики викладання літературознавчих дисциплін у закладах вищої освіти, уявлення про найбільш характерні види професійної діяльності викладача літератури, що охоплюють комплекс теоретичних, практичних і творчих компетентностей і компетенцій, особистісних якостей, емоційно-вольового забезпечення;
- Ø визначити ключові проблеми методики викладання дисципліни, її традиції і новаторство;
- Ø дослідити та узагальнити досвід педагогічної діяльності у закладах вищої освіти;
- Ø ознайомити з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі вищої освіти.

Передумови для вивчення дисципліни: інтегрувальним центром навчальних знань здобувачів вищої освіти у межах дисципліни у структурі літературознавчої підготовки є спільне понятійне ядро, що включає такі ключові поняття, як художнє слово, текст, структура тексту, художній твір, зображально-виражальні засоби, художнє мовлення, стиль, мистецтво, культура.

Дисципліна формує **міждисциплінарні взаємозв'язки** з іншими навчальними курсами традиційної системи літературознавчої підготовки: «Фольклористика», «Вступ до літературознавства», «Аналіз художнього тексту: жанри та стилі», «Риторика», «Історія української літератури», «Зарубіжна література», «Методика викладання української/зарубіжної літератури», «Історія української літературної критики», «Українська література в контексті світової», «Українська література в діаспорі», «Теорія літератури», «Новітня світова література», «Сучасна українська література», «Новітній літературний процес в Україні: концепції та тенденції розвитку» тощо.

3. Предметні компетентності та результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти **компетентностей і програмних результатів** навчання відповідно до освітньої програми спеціальності 014 «Освіта» / Педагогіка, а саме:

Загальні компетентності:

- здатність аналізувати й оцінювати сучасні наукові досягнення в галузі літературознавства, методики викладання літературознавчих дисциплін;
- здатність планувати та вирішувати завдання та вирішувати завдання власне особистісного та професійного розвитку;
- здатність здійснювати пошук, обробку, систематизацію, контекстуалізацію та інтерпретацію загальнонаукової інформації з різних джерел, генерувати

нові ідеї для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях;

- здатність орієнтуватися в інформаційних та Internet джерелах, працювати з бібліотечними фондами, критично ставитись до отриманої інформації, усвідомлювати цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою;
- здатність працювати у професійній та/або науковій групі, дотримуючись етичних норм професійної діяльності та академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

- здатність використовувати базові знання про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасного літературознавства;
- здатність до духовно-ціннісної орієнтації та формування естетичних потреб особистості на основі вивчення найяскравіших зразків художньої літератури;
- здатність мислити логічно й послідовно, здійснювати аналіз та синтез різних ідей, точок зору, літературознавчих явищ у їх взаємозв'язку та взаємозалежності;
- здатність розрізняти художні явища й тенденції сучасного літературного процесу, визначати їх особливості, історичну обумовленість, розглядати їх в контексті історико-літературних і критичних оцінок представників різних шкіл сучасного літературознавства;
- базові уявлення в аспекті засадничих методичних категорій (принцип, метод, методична система, методичний прийом тощо);
- здатність виявляти самостійність у постановці цілей і задач планування навчального процесу;
- здатність логічно й послідовно складати різноманітні завдання, спрямовані на поетапне досягнення запланованих цілей (в серії занять і в межах окремого);
- здатність підтримувати високий рівень мотивації всіх здобувачів на занятті в ході використання різноманітних форм і режимів роботи;
- здатність грамотно виправляти і пояснювати помилки, формувати необхідні і достатні навички самоконтролю і самокорекції;
- здатність методично грамотно аналізувати власні заняття, виявляючи необхідний рівень професійно-педагогічної рефлексії;
- здатність методично грамотно аналізувати заняття колег, пропонувати конструктивні шляхи вирішення проблем оптимізації навчального процесу;
- здатність складати психолого-педагогічну характеристику групи та окремих здобувачів;
- здатність до творчого читання й осмислення літературного твору на особистісному рівні; здатність робити цілісний літературознавчий аналіз на основі знань з теорії та історії літератури; вміння робити узагальнення на літературно-художньому матеріалі, зіставляти художні твори різних епох; здатність вести діалог з епохою і культурою, створеною у художньому творі; освоєння специфіки мови літературного твору;

- сформованість духовно-моральних цінностей, власної думки, розуміння необхідності літератури для саморозвитку і самореалізації духовного світу людини, осмислення внутрішньої єдності різних систем цінностей, відбитих в літературі; здатність до критичного мислення; вміння протистояти антигуманним тенденціям у сучасній культурі;
- здатність до емоційного сприйняття і глибокого осмислення літературних творів; розуміння літератури як частини світової культури; знання програмних літературних творів та фактів життя і творчості письменників; здатність до самоосвіти у сфері літератури;
- здатність реалізувати достатній рівень володіння мовленнєвою компетенцією: добре володіння різноманітними технологіями читання і розуміння зі слуху, компенсаторними вміннями, дискурсивними вміннями в усному і писемному мовленні; добре володіння аргументацією, композицією мовлення, здатність брати участь в різних формах полілогічного спілкування;
- практичне володіння професійною риторикою;
- здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі літератури для організації процесу навчання у ЗВО;
- здатність вирішувати мету і задачі літературної освіти здобувачів;
- практичне володіння сучасними методами філологічного аналізу текстів різних функціональних типів;
- здатність визначати задачі лекційних, практичних, лабораторних занять із літературознавчих дисциплін; добирати матеріал для заняття, укладати плани занять;
- здатність використовувати сучасні підходи до викладання літературознавчих дисциплін;
- здатність урізноманітнювати типи і форми літературознавчих дисциплін;
- здатність володіти інтенсивними методами викладання літературознавчих дисциплін;
- здатність урізноманітнювати методи і прийоми викладання літературознавчих дисциплін;
- здатність імпровізувати у новій ситуації на занятті;
- здатність використовувати теоретичні знання для розв'язання педагогічних задач;
- здатність залучати здобувачів до читання художніх творів;
- здатність використовувати психолого-педагогічні засади викладання літературознавчих дисциплін;
- здатність аналізувати діяльність викладача літературознавчих дисциплін;
- обґрунтовано планувати навчально-виховну діяльність у процесі викладання літературознавчих дисциплін;
- з урахуванням сучасних вимог професійно вибудовувати та проводити сучасне заняття;
- сприяти формуванню творчих можливостей особистості здобувача;
- рецептувати історичну зміну методів викладання літературознавчих дисциплін;
- ефективно опрацьовувати фахові видання і методичні джерела;

– позиціонувати новий тип взаємин викладача та здобувачів (їх гуманізація).

Програмні результати навчання:

Аналіз та об'єктивна оцінка сучасних наукових досягнень у галузі літературознавства, методики викладання літературознавчих дисциплін; застосування у власній професійній діяльності сучасної наукової методології, використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій.

Самостійний пошук, обробка, систематизація, контекстуалізація та інтерпретація загальнонаукової інформації з різних джерел, генерування нових ідей для вирішення наукових і практичних завдань, зокрема у міждисциплінарних галузях.

Вільна орієнтація в інформаційних та Internet джерелах, використання у власній професійній діяльності бібліотечних фондів, критичне ставлення до отриманої інформації, усвідомлення цінності суб'єктивної позиції в інформаційному просторі, володіння комп'ютерною та інформаційною культурою.

Результативна діяльність у професійній та/або науковій групі, дотримання етичних норм професійної діяльності та академічної доброчесності.

Ефективне використання базових знань про теоретичні засади, методологічні принципи, практичне застосування та міждисциплінарні зв'язки сучасного літературознавства.

4. Місце навчальної дисципліни в структурі освітньої програми:

а) навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки;

б) під час вивчення цієї дисципліни використовуються знання, отримані з таких дисциплін (пререквізитів): «Вступ до літературознавства», «Аналіз художнього тексту: жанри та стилі», «Історія української літератури», «Історія української культури», «Історія зарубіжної літератури» «Українська література в контексті світової», «Теорія літератури», «Сучасна українська література», «Новітній літературний процес в Україні: концепції та тенденції розвитку» тощо;

в) основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін (постреквізитів): «Методологія сучасних літературознавчих досліджень», «Психопоетикальний дискурс в сучасному літературознавстві», «Компаративні аспекти українського літературознавства», «Гендерні дослідження в літературознавстві» тощо.

5. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання

Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Обов'язкова	
	Спеціальність 014. Середня освіта		
Змістових модулів – 3	Освітня програма Середня освіта (Історія, англійська мова і література)	Рік підготовки	
Загальна кількість годин: денна – 90 год. Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: другий ступінь освіти: магістр	I	
		Семестр	
		II	
		Лекції	
		12 год.	
		Семінари	
		12 год.	
		Лабораторні	
		12 год.	
		Самостійна робота	
		54 год.	
Вид контролю: залік			

6. Обсяг, методики і технології викладання дисципліни:

6.1. Анотація програми навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №1.

ІСТОРИЧНИЙ І ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ

Тема 1. Концептуальне, нормативно-правове та науково-методичне забезпечення літературознавчих дисциплін у ЗВО.

Концепція вищої освіти. Освіта як вирішальний фактор розвитку сучасного суспільства. Філософські й методологічні основи організації та побудови системи освіти в сучасній історико-культурній ситуації.

Роль і специфіка гуманітарної освіти. Література як складова частина гуманітарної освіти, система планомірного впливу на духовність здобувача під керівництвом викладача. Універсальні вимоги до змісту підготовки спеціалістів-філологів ХХІ століття.

Концепція літературної освіти у ЗВО: актуальність, мета, основні завдання, принципи, структура, проблеми. Концепція реформування літературної освіти в XXI ст.

Апробація, аналіз навчальних планів, робочих навчальних програм з літературознавчих дисциплін.

Науково-методичне забезпечення викладання літературознавчих дисциплін: навчально-методичні посібники в роботі викладача-словесника, фахові періодичні видання та інші складові навчально-методичного комплексу.

Тема 2. Загальний, історико-літературний і теоретичний курс в системі літературознавчої підготовки.

Об'єкт курсу літератури у вищій школі. Жанровий і тематично-хронологічний принципи відбору і розподілу матеріалу.

Значення загальних курсів у системі літературознавчої підготовки. Загальний курс як головний засіб цілісного, систематичного й концептуального уявлення про літературу та історико-літературний процес. Вимоги до загальних курсів: структура, методологічні принципи. Роль лекцій, навчальних посібників, науково-критичної літератури у вивченні та викладанні загальних курсів. Співвідношення загальних літературознавчих курсів із структурою літературознавства, наукою про поетичну творчість і відповідними навчальними дисциплінами.

Особливості вивчення історико-літературного курсу. Дискусії про принципи побудови історії літератури. Періодизації та спірні проблеми історії літератури. Принципи побудови програми. Пропедевтичні літературознавчі курси та їх призначення, зв'язок із літературознавчими курсами. Курс усної народної поетичної творчості.

Теоретико-літературні курси в системі викладання у ЗВО. Значення курсів. Програми та навчальні посібники з курсів. Можливі шляхи удосконалення програм з літератури.

Роль підручників, навчальних посібників, хрестоматій у викладанні літератури. Відповідність композиції і змісту підручників та навчальних посібників чинним програмам з літератури. Особливості хрестоматій з літератури, їх функції у навчальному процесі. Принципи їх побудови. Науково-теоретичний рівень підручників, навчальних посібників та хрестоматій, переваги і недоліки теоретико-літературних матеріалів.

Можливості викладання літературознавчих дисциплін без підручника, навчального посібника та хрестоматії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №2.

ВИКЛАДАЧ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН ТА СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ЙОГО РОБОТИ У ЗВО

Тема 3. Особливості творчої методичної діяльності викладача літератури.

Методична творчість викладача-словесника в контексті педагогічної загальної творчості. Специфіка методичної творчості викладача літератури та її *ознаки загального, особливого, специфічного*. Наукова та практична творчість

викладача. Джерела методичної творчості. Послідовність розгортання творчого методичного шукання. Поетапний процес дидактично-методичних задач під час викладання літератури.

Класифікація рівнів методичної творчості викладача: репродуктивний, репродуктивно-творчий, творчо-репродуктивний, творчий.

Структура методичної творчості: діяльнісний та особистісний компоненти. Портрет творчого викладача літератури.

Підготовка викладача до вивчення дисципліни: визначення власної концепції курсу і кожної окремої теми, її співвіднесення з програмовими вимогами; вивчення матеріалів до теми за науковою і навчальною літературою (аналіз стану наукового дослідження теми і системи запитань і завдань, їх корегування із урахуванням рівня навчальних досягнень студентів); вивчення методичної та додаткової літератури, виявлення міжлітературних та міжпредметних зв'язків, з'ясування можливостей їх використання; лінгво-стилістичний аналіз виучуваного художнього твору; виявлення історичних, національних, культурологічних, соціальних тощо реалій, попередній огляд матеріалу, вибір засобів та форм коментування; аналіз наочності, визначення форм і способів її включення в загальну систему вивчення теми.

Тема 4. Специфіка аудиторних занять з літературознавчих дисциплін та їх вплив на переосмислення всіх складових курсу.

Стала і неусталена структура лекційних та практичних занять. *Лекція*: типи і різновиди (*оглядова, підсумкова, проблемна, тематична, віртуально-дистанційна, аудіо- або відео-*). *Семінар* з літератури: типи семінару (випереджувальний, навчальний, підсумковий, міжпредметний: мета, типологія, різновиди. *Лабораторне заняття*. Різновиди: з художнім текстом, з літературно-критичною статтею, підручником, з літературно-мистецькими документами (архівні та мемуарні джерела). *Практичне заняття*. Різновиди: тематичне, інтегроване, практикуми. *Колоквіум, залік*: функції, варіанти проведення різновиди.

Загальнопедагогічні та специфічні вимоги до структури занять з літератури. Реалізація міжпредметних, міжлітературних та міжмистецьких зв'язків.

Плани лекційних і практичних занять. Наукові вимоги до їх структури.

Проблема традиційних та нестандартних занять.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №3.

ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тема 5. Форми, методи й прийоми вивчення літературознавчих дисциплін.

Специфіка методів навчання літератури. Види методів. Реалізація методів через продуктивні прийоми роботи. Види робіт. Комбінування різних методів, їх взаємозв'язок у практичній діяльності викладача. Метод творчого читання на всіх етапах літературної освіти як основний специфічний метод вивчення художньої літератури, прийоми реалізації, види робіт. Метод евристичної бесіди, прийоми реалізації, види робіт. Види бесід (за задалегідь складеними питаннями, вільна, евристична). Їх роль у активізації процесу осмислення художнього твору.

Дослідницький метод та специфіка його впровадження, прийоми реалізації, види робіт. Мета і завдання використання репродуктивного методу з різними прийомами та видами робіт.

Принципи вибору методів навчання. Залежність вибору методів і прийомів роботи від типу, конкретної мети і змісту заняття. Ефективність звернення до прийому зіставлення: фактів рідної та зарубіжної літератур, оригіналу і перекладу, різних перекладів, реалій суспільного і культурного життя, менталітету, літературно-критичних матеріалів тощо.

Форми організації навчальної діяльності здобувачів. Пасивні, активні та інтерактивні форми організації роботи. Традиційні та сучасні форми роботи.

Оптимізація літературної освіти. Засоби навчання. Сучасні технічні та комп'ютерні засоби навчання. Наочність на лекційних і практичних заняттях з літератури. Види і типи наочності.

Комунікативно-ситуативні справи як вид діяльності з розвитку життєвих/ключових компетентностей і мовленнєвої компетенції здобувачів.

Тема 6. Методика організації самостійної роботи здобувачів з літературознавчих дисциплін.

Навчально-виховні завдання самостійної роботи з літератури. Рекомендації щодо організації самостійної роботи. Взаємозв'язаний характер аудиторної і самостійної роботи студентів. Роль самостійної роботи у розвитку наукової і читацької компетентності здобувачів. Принципи організації самостійної роботи: взаємозв'язане вивчення теоретичних та історичних курсів у системі фахової освіти; використання різноманітних форм організації навчальної діяльності та видів роботи, що стимулюють наукову і навчальну діяльність; загальні дидактичні принципи (наступності і перспективності, доступності, індивідуального підходу тощо).

Зміст самостійної роботи. Принципи вибору матеріалу для самостійного опрацювання (персоналії, проблемно-тематичний, жанрово-родовий, взаємозв'язаного вивчення української та зарубіжної літератури).

Етапи здійснення самостійної роботи з літературознавчих дисциплін у вищій школі. Ефективні форми організації перевірки самостійно опрацьованого матеріалу. Основні види робіт (тестування; індивідуальні та колективні бесіди; «звіти» про самостійно прочитані художні твори; ведення читацького щоденника; складання каталогів з картками, що містять бібліографічні відомості та коротку анотацію; ведення робочого зошита із самостійної роботи; складання анотацій, післямов, передмов до художньої та наукової літератури; написання рецензій, відгуків, рефератів, творчих робіт; проведення засідань літературознавчого гуртка).

Керівництво самостійною науковою роботою. Навчання самостійній організації учбової діяльності.

Тема 7. Методика вивчення літературознавчого матеріалу

Особливості вивчення життєпису письменника та його індивідуального стилю в контексті розвитку історико-літературного процесу. Проблема вивчення біографічного матеріалу та його особливості. Принципи вивчення життєпису митця. Джерела вивчення біографії. Методи та прийоми вивчення

життєвого й творчого шляху письменника. Культурологічна цінність вивчення життєпису письменника.

Вивчення творів за жанро-родовою специфікою: класичне та інноваційне.
Родова специфіка художнього твору як один з вирішальних чинників організації аналізу твору. Методологічні принципи наукового аналізу художнього твору. Реалізація їх на у різних варіантах розбору. Мета, обсяг, засоби літературознавчого аналізу художніх текстів. Шляхи аналізу твору як послідовність вивчення художнього тексту, що реалізується в системі завдань.. Вибір шляхів аналізу художнього твору залежно від рівня літературознавчої підготовки студентів, специфіки художнього твору. Види літературознавчого аналізу, зумовлені певними естетичними концепціями художньої творчості: Історичний, гендерний, феноменологічний аналізи тексту. Методичні прийоми хронологічного аналізу. Герменевтична спрямованість аналізу художнього твору. Механізм читацького сприйняття (через призму рецептивної естетики). Найуживаніші методи аналізу художнього тексту: культурологічний та семантичний виміри. Традиційні шляхи та літературознавчі методи аналізу художнього твору. Інтертекстуальний аналіз художніх творів (алюзії, ремінісценції, цитації). Методика «ретельного», «закритого» читання. Компаративний аналіз. Структуралістський аналіз художнього тексту (бінарні опозиції). Постструктуралізм. Деконструктивізм.

Формування читацької культури та читацьких якостей у процесі вивчення художніх творів..

Методика вивчення драматичних творів. Етапи вивчення світової драматургії. Лекційна, практична, позалекційна системи вивчення світової драматургії.

Методика вивчення епічних, ліричних, ліро-епічних творів.

Жанрові особливості епічних творів, специфіка їх вивчення. Загальні завдання роботи з епічним твором у літературознавчому курсі. Найважливіші компоненти епічного твору та методика їх аналізу.

Складність організації вивчення в навчальному курсі ліричних текстів.

6.2. Основні модулі навчальної дисципліни

№ п/п	Модуль /назва	Всього годин	Аудиторні заняття				Само стій на робо та
			Лекції	Практичні	Семинарські	Лабораторні	
1	Змістовий модуль 1. Історичний і теоретичний аспект літературознавчих дисциплін у системі підготовки викладачів	30	4	-	4	4	18
2	Змістовий модуль 2. Викладач літературознавчих дисциплін та специфіка організації його роботи у ЗВО	30	4	-	4	4	18
3	Змістовий модуль 3. Традиційні та інноваційні технології викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі	30	4	-	4	4	18
ВСЬОГО		90	12	-	12	12	54

6.3. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Проект «Особливості процесу адаптації української системи освіти до європейського освітнього простору. Модель «ідеального середовища» професійного становлення здобувача вищої освіти в контексті розвитку освітньої галузі. Внутрішні та зовнішні чинники успішної реалізації запропонованої моделі»

6.4. Форми та методи навчання

Для визначення рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу використовуються такі **форми навчання**: 1) *лекційні заняття*, на яких подається огляд методологічних засад курсу методики; основні принципи побудови робочих і навчальних програм із літературознавчих дисциплін у закладах вищої освіти; методи й прийоми викладання матеріалу залежно від змісту і завдань заняття, особливості роботи у конкретному колективі; сучасні підходи до викладання літературознавчих дисциплін (культурологічний, літературознавчий, компетентнісний тощо); типи занять і форми їх проведення; 2) *семинарські заняття*, що передбачають аналіз програм і підручників з теоретичних та історичних курсів; творчий підхід до складання навчальної програми курсу, обґрунтування індивідуального підходу викладача до певної структури заняття; 3) *лабораторні заняття* виробляють і формують комплекс *hard skills*, зокрема:

навички творчого підходу до складання планів аудиторних занять різних типів та самостійної роботи здобувачів, науково обґрунтовано планувати навчальний процес, організовувати та проводити сучасне заняття через комбінування змісту, форм і методів художнього пізнання, використовувати на практиці передовий педагогічний досвід, здобутки методичної, педагогічної, психологічної, літературознавчої, мовознавчої наук; *soft skills*: комунікабельність, організованість, уміння працювати в команді, критичне мислення, креативність, гнучкість, лідерські якості, уміння вирішувати складні задачі; 3) *консультації*, які проводяться з метою допомоги здобувачам у виконанні творчих робіт, роз'яснення окремих розділів теоретичного матеріалу, відпрацювання ними пропущених занять.

Методи навчання і викладання. Інформаційно-повідомлювальний, пояснювально-ілюстративний, інструктивно-практичний, пояснювально-спонукальний; виконавський, репродуктивний, продуктивно-практичний, частково-пошуковий, пошуковий.

7. Політика навчальної дисципліни заснована на політиці ГПМ.

Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ ДДПУ є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, та академічну свободу і добросовісність, що є головними рушійними чинниками наукового поступу. Внутрішня атмосфера інституту будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності, повазі до особистості.

Вивчення навчальної дисципліни *«Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі»* потребує: виконання завдань згідно з навчальним планом; підготовки до семінарських занять; роботи в інформаційних джерелах; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури.

Підготовка та участь у семінарських та лабораторних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме: підтвердження теоретичного матеріалу прикладами з художніх текстів, знання основних дефініцій сучасного літературознавства, уміння аргументовано викласти певний матеріал, підготувати презентацію власних навчальних пошуків, коментувати відповіді інших здобувачів, доповнювати їх, знаходити помилки (неточності, недоліки) та надавати правильну відповідь.

Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Присутність здобувачів вищої освіти на лекційних, семінарських, лабораторних заняттях є обов'язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані.

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

8. Контрольні заходи результатів навчання

Загальна оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за контрольні точки та контрольні роботи змістових модулів, набраних упродовж навчального семестру.

8.1. Поточний контроль

ГРАФІК поточного контролю

Курс I (магістри 014.01 Середня освіта (Українська мова і література))

I семестр 2019 – 2020 навчальний рік

Факультет соціальної та мовної комунікації

Кафедра української філології

Секція теорії літератури та історії української літератури

Дисципліна «Методика викладання літературознавчих дисциплін у вищій школі»

Викладач: к. філол. н., доц. Скляр І. О.

Кількість КТ – 8

Коефіцієнт КТ – 0,05

Кількість КРЗМ – 2

Коефіцієнт КРЗМ – 0,3

Кількість ЗМ – 3

Вид підсумкового контролю: залік

№	Вид контролю	Форма контролю	Термін проведення
1.	КТ №1	Усне опитування	ПЗ № 1
2.	КТ №2	Виконання письмових робіт, підготовка презентацій мультимедіа	Л №1
3.	КТ №3	Усне опитування	ПЗ №2
4.	КРЗМ №1	Виконання письмових робіт	Л №2/3
5.	КТ №4	Усне опитування	ПЗ № 3/4
6.	КРЗМ №2	Виконання письмових робіт, підготовка презентацій мультимедіа	Л № 4/5 Л №6
7.	КТ №5	Усне опитування	ПЗ № 5
8.	КТ №6	Усне опитування	ПЗ №6
9.	КТ №7		
10.	КТ №8		

Затверджено:

Протокол № 2 від «04» вересня 2019 р.

Завідувач кафедри української
філології

Т. М. Радіонова

8.2. Підсумковий контроль

Підсумковий модульний контроль передбачає виконання контрольних робіт змістових модулів. Оцінка за змістові модулі дорівнює сумі балів контрольних точок та КРЗМ з урахуванням коефіцієнтів.

Формою підсумкового контролю є залік.

9. Критерії й засоби оцінювання рівня знань і умінь здобувачів із дисципліни

100 («відмінно»): здобувач глибоко володіє матеріалом: обізнаний із шляхами розвитку методики як науки; визначає ключові проблеми методики викладання літературознавчих дисциплін, її традиції і новаторство; володіє вміннями й навичками аналізу заняття, самостійно визначає оптимальні та ефективні методичні прийоми, види роботи на заняттях під час викладання; володіє методикою вивчення навчальних текстів різних видів і жанрів; вільно орієнтується в сучасних технологіях викладання літературознавчих дисциплін, визначає переваги й недоліки класичної та інноваційної методичної системи, критично підходить до їх застосування на занятті.

90-95 («відмінно»): здобувач у повній мірі володіє матеріалом: визначає ключові проблеми методики викладання, її традиції і новаторство; володіє вміннями й навичками аналізу заняття, самостійно визначає ефективні методичні прийоми, види роботи на лекційних, семінарських і лабораторних заняттях під час викладання літературознавчих дисциплін; володіє методикою вивчення навчальних текстів різних видів і жанрів; вільно орієнтується в сучасних технологіях викладання.

85-80 («добре»): здобувач добре володіє матеріалом: обізнаний з вміннями й навичками аналізу уроку; самостійно визначає ефективні методичні прийоми, види роботи на лекційних, семінарських і лабораторних заняттях; володіє методикою вивчення навчальних текстів різних видів і жанрів; ознайомлений із сучасними технологіями викладання.

75 («добре»): здобувач достатньо володіє матеріалом: обізнаний з методикою вивчення навчальних текстів різних видів і жанрів; самостійно визначає прийоми, форми й види робіт на заняттях.

70 («задовільно»): здобувач задовільно володіє матеріалом: ознайомлений з окремими методами, формами й прийоми для роботи на лекційних, семінарських і лабораторних заняттях; допускає помилки під час планування та організації навчального процесу під час викладання; володіє методикою вивчення тільки окремих жанрів навчального тексту; не орієнтується в сучасних технологіях викладання.

65-60 («задовільно»): здобувач задовільно володіє матеріалом: допускає помилки під час визначення мети навчальних занять за специфікою предмета, за особливостями взаємодії викладача та здобувача; не розрізняє методи й прийоми для роботи на заняттях різного типу; не орієнтується в сучасних технологіях викладання.

55 і менше («незадовільно»): здобувач незадовільно володіє матеріалом: не розрізняє типи програм у закладах вищої освіти; не орієнтується в методичних прийомах, особливостях застосування видів роботи в процесі викладання

літературознавчих дисциплін; не володіє навичками організації і проведення навчальних занять; допускає методичні помилки під час організації вивчення окремих жанрів навчального тексту; не орієнтується в сучасних технологіях.

0 балів («незадовільно») ставиться тоді, якщо здобувач відмовляється відповідати на питання білета.

Шкала оцінювання рівня знань і умінь студентів: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	зараховано	A	відмінне виконання лише з незначною(мінімальною 1-2) кількістю помилок
82-89			B	вище середнього рівня з кількома помилками
75-81	C		вище середнього рівня з кількома помилками	
67-74	Задовільно		D	(непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66			E	виконання задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	не зараховано	FX	з можливістю повторного складання
1-34			F	(з обов'язковим повторним курсом

10. Рекомендована література

Основна література

1. Дослідницькі стратегії сучасного літературознавства: навч. посіб. для здобувачів другого магістерського рівня вищої освіти спеціальностей 035. Філологія та 014. Середня освіта / уклад. Т. М. Марченко, Л. І. Морозова, О. А. Писарева, М. Ю. Шкуропат, І. О. Скляр. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Моторіна, 2018. 233 с.
2. Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / за ред. доктора пед. наук, проф., члена-кореспондента АПН України Н.Й.Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 244 с.
3. Освітні технології: посібник / за ред. О. М. Пехоти. Київ, 2001. 256 с.
4. П'ятницька-Познякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник. Київ, 2003. 116 с.
5. Скляр І. «Новий читач» і «нові моделі (про)читання» в умовах застосування мультимодальних технологій у закладах вищої освіти» // Information and innovation technologies in education. Katowice, 2018. P. 414-428. There is the link to the monograph -

http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawnicza_oraz_zakup_publicacji/wydawnictwa/).

Допоміжна література

1. Куцевол О. М. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія): монографія. Київ: Освіта України, 2011. 464 с.
2. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія. Кривий Ріг, 2009. 307 с.
3. Марко В. П. Аналіз художнього твору: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2013. 280с.
4. Ситченко А. Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу: монографія Київ: Ленвіт, 2004. 110 с.
5. Семенов О. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів: навч.-метод. посіб. Київ, Глухів: РВВ ГДПУ, 2002. 96 с.
6. Семенов О. М. Система професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури (в умовах педагогічного університету): дис... д-ра пед.наук: 13.00.04; Ін-т педагогіки і психології профосвіти АПН України. К., 2005. 476 с.

Словники, енциклопедії

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. Марії Зубрицької. Львів: Літопис, 2001. 832 с.
2. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Гром'яка, Ю.Коваліва. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.
3. Ситченко А. Л., Шуляр В. І., Гладішев В. В. Методика викладання літератури: Термінологічний словник / за ред. проф. А. Л. Ситченка. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 132 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотечний світ України. URL: www.ukrlidword.riev.ua/
2. Буквоїд: електронна бібліотека. URL: <http://bukvoid.com.ua/library/>
3. Електронна бібліотека. URL: <http://www.twirpx.com/>
4. Електронна бібліотека “Джерело”. URL: <http://ukrlib.com>
5. Електронна бібліотека. URL: <http://books.tr200.net/>
6. Електронна бібліотека. URL: <http://el-biblioteka.at.ua/>
7. Класична література. URL: www.pysar.tripod.com/
8. Ланин Б. А. Интеграция Интернета в литературное образование. URL: <http://www.ioso.ru/ts/s010608/lanin.htm>.
9. Літературний акцент. URL: <http://litakcent.com/>
10. Літературний центр. URL: <http://litcentr.in.ua/>
11. Мінстерство освіти і науки України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/>

- 12.Наукова періодика України (журнали та збірники наукових праць). URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
- 13.Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 14.Поезія та фольклор, переклади світової поетичної класики. URL: www.poetry.uazone.net/
- 15.Світ літератури. URL: <http://svitliteraturu.com/>
- 16.Сучасна поезія світу, критичні матеріали про літераторів. URL: www.poetryclub.com.ua/
- 17.Твори сучасних українських та зарубіжних авторів. URL: www.lib.proza.com.ua
- 18.Український центр. URL: <http://www.ukrcenter.com/>
- 19.Шадріна Л. И. О гуманитаризации филологического образования в русле национальной идеи й профессиональной подготовки. URL: <http://ww.ostu.ru/conf/soc2002/papers/shadrina.htm>.